המאבק האמיתי על ירושלים

מדרשת הרובע

1. בראשית י"ד, א'-ט"ז / אונקלוס ורש"י שם

(א) וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר אַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָּסָר כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם: (ב) עָשׂוּ מִלְחָמָה ... (יד) וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד דָּן: (טו) וַיֵּחָלֵק עֲלֵיהֶם לַיְלָה הוּא וַעֲבָדָיו וַיַּכֵּם וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה אֲשֶׁר מִשְּׂמֹאל לְדַמָּשֶׂק: ... (יז) וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סְדֹם לִקְרָאתוֹ ... אֶל עֵמֶק שָׁוֵה הוּא עֵמֶק הַמֶּלֶךְ: (יח) וּמַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן: (יט) וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

ומלכי צדק מלכא דירושלם אפיק לחם וחמר והוא משמש קדם אל עלאה:

חניכיו – חניכו כתיב (ס"א קרי) זה אליעזר שחנכו למצות ..

שמונה עשר וגו' – (נדרים לב) רבותינו אמרו אליעזר לבדו היה והוא מנין גימ' של שמו...

ויחלק עליהם לילה– כדרך הרודפים שמתפלגים אחר הנרדפים כשבורחים זה לכאן וזה לכאן... אחר שחשכה לא נמנע מלרדפם

עמק המלך – מ"א עמק שהושוו שם כל האומות והמליכו את אברהם עליהם לנשיא אלהים ולקצין:

ומלכי צדק – מ"א הוא שם בן נח (נדרים לב):

2. בראשית ט', י"ח-י"ט /מלבי"ם /נציב/ רש"ר שם

(יח) וַיִּהְיוּ בְנֵי נֹחַ הַיֹּצְאִים מִן הַתֵּבָה שֵׁם וְחָם....: (יט) שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָל הָאָרֶץ:

שלשה אלה בני נח. כי כתות האנשים שעמדו בעולם מבני נח יתחלקו לשלשה, יש אנשים שיבחרו בחיים השכליים להתהלך לפני ה' ולעסוק בעיון ובמושכלות ובחכמה ואמונה והוא הטוב, וזה היה מדתו של שם, ויש אנשים מדינים שיבחרו לחיות חיים המדינים תחת נמוסים ישרים שהוא המועיל, וזה היה מדתו של יפת, ויש אנשים בהמיים שיחיו חיי התאוות והתשוקות הרעות כבהמות וזה הערב, וזה היה מדתו של חם, ויען שבני נח היו השרשים לכל דור יולד הבאים אחריהם, שיתחלקו אל אחת משלשה אלה היה צריך שימצא השורש לזה באבות של כל בני האדם.

ומאלה נפצה כל הארץ. רצון הקב"ה היה שהעולם יתנהג ע"פ שלש אופני בני אדם. היינו אנשים פשוטים עובדי אדמה ואין להם הרגשה דקה. ואנשים אפרתים מרגישים בשכל אנושי הרבה. ואנשים אלקיים דבקים בה' והמה מרכבה לשכינה לפי ערך האדם והמקום.

שם: השם והמושג של עצם. מקומם הרוחני". **חם** משורש "חמם" **יפת** קרוב ל"פתה", מושג היסוד: להיות פתוח. ...

3. מאמרי הראי"ה עמ' 229-230

שתי מתנות טובות נשתלמו לנו במלואן מירושלים, עיר מקדש מלך : גאון הקודש וגבורת החיל. מעת אשר חרבה עירנו ושמם בית מקדשנו...נחשכו לנו שני המאורות הללו. גאון הקודש חדל תת את כחו. אור הנבואה האלהית הועם... גבורת החיל חדלה גם היא לעומת זה, נתדלדל כחנו והננו כצללים נהלכים בארצות נכר. שתי המתנות האלהיות הללו, הקדושה והגבורה, שאין קץ לזיוון ותפארתן בהיותן משולבות שתיהן יחדו, נתקו זו מזו וכל אחת בפני עצמה נתדלדלה דלדול אחר דלדול, עד אשר מחשכת הגלות המנוולת נדבקו בנו טומאת כפירת אלהים תחת גאון הקודש, ורשלנות ומורך לבב תחת גבורת החיל. ושני הנגעים המאררים הללו הולכים ומלפפים אותנו ואוכלים אותנו בארץ אויבינו. וכאשר שבו פליטי חרב מארצות אויב אל נוה רבצם...באו כרוכים יחד עם ערפלי טהר של תחית רוח והתעודדות לאומית טומאת הכפירה והטמטום מעבר מזה והרשלנות ומורך הלב מעבר מזה ויפיצו בקרבנו מחלות שונות, אלה שני אכות הטומאה שהובאו לארץ ד' מטומאת ארץ הגויים. ויעותו את נתיבות חיינו. לאושרנו מעט הוא שיתפשט המדוה על שתי המחלות ביחד באיזו סיעה מסיעותינו. על פי רוב נגועי סילוק שכינה, חולי הכפירה, הנם פחות נגועים במחלת הרשלנות ומורך הלב, והנגועים ברשלנות ובמורך עוד נכרים בהם סימני החיים של גאון הקודש...לא נגעי נשמה הם מראות נגעים הללו, נגעי עור המה...הגיעה השעה לנער מעליו בבת אחת את שכחת ד' ואת הרשלנות גם יחד ולשוב לקבל את שני המתנות הטובות משולבות יחד:הקדושה והגבורה בחוברת,.

4 תהילים קל"ז / מצודת דוד / מאמרי הראי"ה עמ' 333

(א) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: (ב) עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: (ג) כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: (ד) אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר: (ה) אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: (ו) תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: (ז) זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: (ח) בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם לָךְ...

מה שעשו בעת חורבן ירושלים אשר אמרו לבבליים החריבו והשחיתו על שתגלו היסוד אשר בה והסיתו אותם לעקור את הכל:

"ציון" ו"ירושלים", הן זו אצל זו, מאז מראשית תולדותנו התבלט שם ציון אצל ההבטאה של מלכותנו, כחנו העולמי, שהוא הנהו גם כן ודאי קדוש מצד עצמו, ... אמנם "ירושלים" מבטאת בהבלטתה את המטרה של קדושתנו מצד עצמה ... המקום של בית המקדש, בית תפלה העתיד של כל העמים, המקום שבו ישבו הסנהדריה הגדולה אשר ממנה יצאה ותצא תורה לכל ישראל, זה מציין השם "ירושלים".

5. מאמרי הראי"ה עמ' 338

ראינו אז עין בעין, שהתכונה החלוצית של בנין האומה ותחיתה בארצה כובשת לה את דרכה בחיים, התעמולה רבה וגדולה, והאידיאלים החילוניים מקסימים, וטבעו של עולם צריך להם, וכל לב רגש מוכרח להודות, שכח כביר ורב טוב צפון גם בהתחיה החילונית שלנו, הדוגלת בשם ציון, שמטרתה היא המדינה היהודית בארץ האבות. אבל מעבר מזה נוכחנו לראות, שכמה שיצליח החול במצעדיו איננו עלול כלל לבוא לתעודתו, ... והמגמה האחרונה של הקודש אינה רק המדינה כי אם כסא ד' אשר בירושלים, כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ובעת אשר על נהרות בבל ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון, כאשר לבנו נשבר ונפשנו נדכאה על חורבננו המדיני, מיד נשבענו לא רק לשם ציון כי אם אל ירושלים שמנו פנינו. "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי.